

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Г.л. № 66 К1
Дата 26.01.2024

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

11-4/26.01.24.
Врахован х.г. № 5 водч.
Определен екип - доказателств.
св. филм Димитров
ИСКАНЕ
26.01.2024г.

от омбудсмана на Република България
за установяване на противоконституционност на чл. 158, ал. 1, т. 1 от
Закона за движение по пътищата (ЗДвП) в частта: „...при условие че
водачът е изпълнил задълженията си по чл. 190, ал. 3, което удостоверява
със съответните платежни документи“

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

На основание чл.150, ал. 4 от Конституцията на Република България се обръщам към Вас с искане да обявите за противоконституционна разпоредбата на чл. 158, ал. 1, т. 1 от Закона за движение по пътищата (ЗДвП) в частта: „...при условие че водачът е изпълнил задълженията си по чл. 190, ал. 3, което удостоверява със съответните платежни документи“ поради противоречието ѝ с разпоредбите на чл. 4, ал. 1, чл. 17, ал. 1-3, чл. 35, ал. 1 и чл. 56 от Конституцията.

Оспорената разпоредба от ЗДвП предвижда, че броят на контролните точки за отчет на извършваните нарушения се възстановява чрез частично увеличаване с 1/3 от максималния брой точки след преминато допълнително обучение, но не повече от веднъж за срок от 1 година при условие че водачът е изпълнил задълженията си по чл. 190, ал. 3, което удостоверява със съответните платежни документи.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

I. По допустимостта

Разпоредбата на чл. 150, ал. 4 от Конституцията дава правомощие на Омбудсмана да сезира Конституционния съд за установяване на противоконституционност на закон, с който се нарушават права и свободи на гражданите. Разпоредбата на чл. 158, ал. 1, т. 1 от Закона за движение по пътищата (ЗДвП) в частта: „...при условие че водачът е изпълнил задълженията си по чл. 190, ал. 3, което удостоверява със съответните платежни документи“ е именно с такъв характер.

С нея се засягат правата на граждани, които искат да повишат квалификацията си или да попълнят свои пропуски, заради които са им отнети контролни точки, като според действащата редакция на посочената разпоредба те са лишени от възможността да се запишат и преминават изискваното допълнително обучение.

Въведено е неоправдано и несъразмерно ограничение за възстановяване на броя на контролните точки, а това автоматично ги превръща в закононарушители, като в практиката си МВР включително не ги допуска до провеждане на допълнително обучение и респективно до последващия обучението изпит, ако в системата на МВР-КАТ те фигурират с неплатени задължения по чл. 190, ал. 3.

В повечето случаи по този начин се накърнява и правото на собственост на притежателите на МПС да се ползват пълноценно от собствената си вещ (чл. 17, ал. 1 – 3 от Конституцията), което от своя страна неминуемо води и до ограничение на правото им на свободно придвижване на територията на страната, както и да я напускат (чл. 35, ал. 1 от Конституцията), за чиято реализация с оглед на големите разстояния почти винаги е необходимо превозно средство.

II. Противоречие на 158, ал. 1, т. 1 ЗДвП с чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

2.1. С оспорената разпоредба законодателят на практика ограничава упражняването на основни конституционни права на гражданите, с което цели да принуди длъжниците да платят наложените им по ЗДвП глоби извън установения ред за принудително изпълнение срещу неизрядни длъжници. Така очевидно се заобикаля установеният законов ред за тяхното събиране. А всяко ограничаване на основни конституционни права на гражданите, което има за цел да компенсира неспособността на държавата да изпълнява задълженията си, е недопустимо в една правова държава и в случая се явява нарушение на чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Случаят е до голяма степен аналогичен на разгледания по Решение № 3 от 23.03.2021 г. на КС на РБ по к.д. № 11/2020 г., в чиито мотиви четем:

„Обстоятелството, че държавата не може да изпълни задължението си по принудително събиране на наложените глоби, по никакъв начин не може да бъде основание за фактическо санкциониране на гражданите.“

Случаят е съответства също така и на Решение №6 от 29.06.2023 г. на КС на РБ по к.д. №7/2023 г., според което “С оспорваната разпоредба, както беше посочено, законодателят заобикаля предвидения в закона ред за изпълнение на публични вземания за глоби, като предвижда санкция (не издава, не връща свидетелство за управление) при неизпълнение на парично задължение (глоба, наложена за административно нарушение, но незаплатена изцяло) за несъществуващо административно нарушение, чрез която на практика ограничава упражняването на правото на гражданите да се придвижват свободно по територията на страната и да напускат нейните предели (чл. 35, ал. 1 от Конституцията).”

2.2. В допълнение - налице са откази от страна на МВР да се допускат водачи до обучение за възстановяване на отнетия брой контролни точки. Така на практика е налице двойна недопустима санкция в резултат на тълкуването на процесната разпоредба от органите на МВР за водачите, за които в системата на МВР-КАТ са налице данни за неплатени глоби – веднъж въобще не се допускат до обучителни курсове и на второ място – невъзстановяване на контролните точки, дори и да е преминал успешно обучителен курс. Така е налице нерегламентирана санкция за несъществуващо административно нарушение, което отново е в противоречие с принципите на правовата държава (чл. 4, ал. 1 и 2 от Конституцията).

2.3. Нарушен е и принципът на стабилитет и недвусмисленост на нормативната уредба – процесната разпоредба говори за „удостоверяване със съответните платежни документи“ , без да уточнява кои са тези „съответни документи“, какво се случва при разминаване между данните в системата на МВР-КАТ и представените платежни документи от засегнатия гражданин и дали по тези „неплатени глоби“ е започнало производство по принудително събиране или пък те са все още в срока за доброволно изпълнение и т.н. По този начин се създава опасност от административен произвол и субективно приложение на дискутираната норма – нещо, отново недопустимо за една правова държава.

III. Противоречие на 158, ал. 1, т. 1 ЗДВП с чл. 17, ал. 1-3 от Конституцията

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

3.1. Правото на собственост върху едно моторно превозно средство предполага и възможността собственикът да може да го ползва (т.е. управлява) свободно по пътищата за обществено ползване, след като е придобил съответната правоспособност и ако не е лишен от нея по законоустановения ред.

3.2. Предписаният от оспорената разпоредба отказ на съответния административен орган да възстанови контролните точки на водача само под предлог, че има незаплатени глоби може да доведе до ограничаване на собствениците на МПС да ги ползват съобразно тяхното предназначение, като така се накърнява упражняването на правото им на собственост в пълен обем – нарушение по чл. 17, ал. 1 от Конституцията. Това е така, защото, в случай че на даден водач е отнет пълният брой контролни точки, то той е загубил и придобитата си правоспособност и съответно не притежава валидно СУМПС, което да му позволи да управлява законосъобразно собственото си МПС.

3.3. Особено важно е тук да се подчертае, че наложеното ограничение е несъразмерно (непропорционално) на поставената цел, която единствено се свежда до осигуряване на приходи в бюджета и то без да е изяснено, дали те са дължими въобще и дали не представляват повторно платени глоби, които не са били отразени до момента в системата на МВР-КАТ – т.е. ще е налице хипотезата на неоснователно обогатяване на държавата за сметка на гражданите. Тази цел може и трябва да се постигне в рамките на изпълнителното производство по събиране на публични вземания, без да е необходимо още по-сериозно посегателство върху конституционните права на гражданите. Във връзка с това съображенията на КС, развити в мотивите на горесцитираното Решение № 3/2021 г., повторно възпроизведени и в цитираното по-горе Решение №6 от 29.06.2023 г., според които заобикалянето на законовия ред за принудително изпълнение на публичните вземания за глоби чрез налагане на допълнителни санкции за неизпълнение на паричното задължение е несъвместимо с Основния закон, по-конкретно с принципите на правовата държава по чл. 4, ал. 1 и 2 от Конституцията.

IV. Противоречие на 158, ал. 1, т. 1 ЗДвП с чл. 56 от Конституцията

4.1. Ограничението на правото на гражданите, съдържащо се в оспорената разпоредба, не е диференцирано спрямо тежестта на извършеното административно нарушение, за което е наложено наказанието глоба, поради което се затруднява преценката за пропорционалност. С разпоредбата на 158, ал. 1, т. 1 в оспорената ѝ част се накърнява съществено правото на гражданите на защита, закрепено в чл. 56 от Конституцията, тъй като заплащането на наложената

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

глоба се третира като отказ от обжалване, макар и да е извършено под принуда, изразяваща се в отказ да се възстановят контролни точки на съответния водач.

4.2. Както четем в Решение №6 от 29.06.2023 г. на КС на РБ по к.д. №7/2023 г. „без да осигурява ефективно безопасността на движението по пътищата, разпоредбата цели единствено по-лесното събиране на вземанията от глоби, а този ред е самостоятелно уреден и ако е недостатъчно ефективен, следва да бъде подобрен чрез изменение на съответния нормативен акт.

В обобщение следва да се отбележи, че по силата на оспорената разпоредба ограничението на посоченото основно право на гражданите се осъществява по отношение на лица, чието поведение не засяга конституционно признатите в чл. 35, ал. 1, изречение второ от Основния закон ценности – защита на националната сигурност, на народното здраве и на правата и свободите на други граждани.”

В случая с атакуваната разпоредба обаче не е налице легитимна цел, нито е спазен принципът на пропорционалност. Оспорената разпоредба флагрантно нарушава изрични, категорично дефинирани изисквания на Основния закон. Чрез нея законодателят с недопустими средства се опитва да компенсират неспособността на държавата, независимо от целия наличен легитимен инструментариум, да събере приходи, които наистина ѝ се дължат, без обаче да съобразява реда за събиране на публичните задължения, включващ и съответна защита на длъжниците или на лицата, към които по някаква причина неоснователно е насочена съответната финансова претенция.

Съдържащото се в 158, ал. 1, т. 1 в оспорената ѝ част ограничение не съставлява подходящо и съразмерно правно средство за постигане на конституционно оправдана цел в условията на демократичното общество, което трябва да защитава балансирано правата и свободите на всички свои членове.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Предвид изложеното и на основание чл. 150, ал. 4 от Конституцията на Република България, моля да образувате конституционно дело и да обявите за противоконституционна разпоредбата на чл. 158, ал. 1, т. 1 от Закона за движение по пътищата (ЗДВП) в частта: „...при условие че водачът е изпълнил задълженията си по чл. 190, ал. 3, което удостоверява със съответните платежни документи“ поради противоречието ѝ с разпоредбите на чл. 4, ал. 1, чл. 17, ал. 1-3, чл. 35, ал. 1 и чл. 56 от Основния закон.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Моля да конституирате като заинтересувани страни по делото Народното събрание, Президента на Републиката, Министерския съвет, Върховния касационен съд и Върховния административен съд.

С уважение,

^у
ПРОФ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ